

LLISTERRI, J. (1988) “De què parlem els fonetistes”, *Límits, Revista d'Assaig i d'Informació sobre les Ciències del Llenguatge* 5: 128-130. ISSN: 0213-6546

[http://liceu.uab.es/~joaquin/publicacions/
Llisterri_88_Fonetica.pdf](http://liceu.uab.es/~joaquin/publicacions/Llisterri_88_Fonetica.pdf)

DE QUÈ PARLEM ELS FONETISTES

JOAQUIM LLISTERRI BOIX
Laboratori de Fonètica
Universitat Autònoma de Barcelona

«To know that we know what we know and that we do not know what we do not know, that is true knowledge.» H. D. Thoreau, *Walden*, 1854 (citant Confuci).

En la seva contribució al debat encetat en el primer número de *Límits*, Joana Rosselló ha creat quatre personatges —el fonetista, el fonòleg, el psicòleg i el lingüista chomskià— que, a la manera dels *Pantaloni*, *Arlecchini* o *Colombine* de la *Commedia dell'Arte*, semblen ésser paradigmàtics d'una manera de fer i de concebre les seves disciplines. No entraré en els tres darrers perquè no em sé prou bé el paper, però sí que em crec amb forces per a actuar de fonetista.

En primer lloc, jo diria que el fonetista que ella dibuixa no existeix. No he pogut trobar exemples en la bibliografia —si no és remuntant-me als temps de Rousselot— d'algú del meu

gremi que prengui «l'accessibilitat de les complexitats objecte d'estudi com a única garantia del caràcter empíric de la investigació» ni que pensi que «si la investigació es *limita* [cursiva meva] a complexitats observables [...] s'està fent veritable ciència empírica» (Rosselló, 1987:103); també m'és difícil de trobar algun col·lega que prengui com a «meres hipòtesis» les estructures cognitives que fonamenten els mecanismes de producció i percepció dels sons, precisament perquè ara mateix en fonètica ningú no pensa a limitar-se. El que s'anomena «l'accessibilitat de la contrastació empírica» (103) no és tan clara quan es treballa, per exemple, sobre models de percepció ja que, com és obvi, a la percepció no hi podem arribar directament.

Sembla doncs que aquesta «majoria de fonetistes» (102), el «bon nombre de fonetistes» (103) i els «molts fonetistes» (103) no coincideixen pas amb el que en el debat es diu que pensen. Ara no és el moment d'escriure un estat de la qüestió sobre les línies d'investigació actuals de la fonètica i per això estalvio les referències, però des de R. Jakobson, G. Fant i M. Halle que proposaren la teoria dels trets distintius com a entitats abstractes amb correlats físics fins a P. Delattre, P. Ladefoged, K. N. Stevens, S. E. Blumstein, J. J. Ohala, M. Studdert-Kennedy, M. Rossi, C. Scully, C. Fowler, o el mateix B. Lindblom —que no és, ni de bon tros, una «individualitat»—, la reflexió sobre la producció i la percepció dels sons de la llengua no ha estat pas caracteritzada per l'empirisme ni per «una actitud negativa bastant generalitzada [...] davant de tot el que suposi construcció de teories amb un grau d'abstracció considerable». Tampoc no crec que en el seu cas, i en el de tants altres, «el profit immediat, l'aplicació segura, anés per davant del risc d'equivocar-se» (106). Només cal llegir-los.

Un segon aspecte que m'ha sobtat és la referència a les relacions entre la fonètica i la fonologia; no entraré en la llarga tradició d'interacció que ja queda patent en la contribució de Dolors Poch en aquest mateix volum, però sí que voldria matissar algun aspecte: en la meua primera intervenció en el debat (Llisterra, 1986) assenyalava precisament que la teoria dels trets distintius constitueix el nexa que ha d'unir aquestes dues bran-

5.

ques i volia fer veure els problemes que sorgeixen quan els correlats d'un tret que caracteritza un segment específic presenten contradiccions entre el nivell articulatori i l'acústic. Allà insistia, prenent una metàfora de G. Fant, en la necessitat d'un «matrimoni feliç» entre la fonètica i la fonologia. Més aviat era la meva *partenaire* en la discussió qui acabava citant Trubetskoi quan diu que els contactes entre les dues disciplines han de limitar-se «a allò que és *estricte*ment necessari» (Romera, 1986:110). No sembla, potser, que els que tinguin interès a allunyar-se de la fonètica siguin els fonòlegs generatius?

Finalment, potser em sortirà una mica del paper que m'he atorgat al principi, per fer alguna consideració més general. M'ha semblat entendre que sempre que Joana Rosselló parla de lingüística, es refereix a la lingüística chomskiana, la qual, aparentment, considera una «disciplina» (102); no sé pas si això vol dir que les altres lingüístiques serien disciplines diferents. Tampoc no sé si els fonòlegs als quals es fa referència són chomskians; en tot cas, ben segur que els del moviment que Ohala i Jaeger anomenen *Experimental Phonology* no es considerarien en el mateix sac. Per altra banda, un fonetista no deixa de ser un lingüista i, a més a més, fins i tot pot ésser chomskià; casos n'hi ha i, si no se'ls sap reconèixer, hom pot deixar escapar un bon partit.

BIBLIOGRAFIA

- LLISTERRI, J. (1986): «El tractament experimental de la matèria sonora de la llengua», *Límits*, 1, pp. 99-105.
 ROMERA, L. (1986): «Un exemple del tractament teòric dels sons del llenguatge: la fonologia generativa», *Límits*, 1, pp. 105-110.
 ROSSELLÓ, J. (1987): «Psicologia i lingüística», *Límits*, 3, pp. 101-107.